

інформаційно-аналітичної діяльності, у тому числі в рамках кримінальних проваджень та оперативно-розшукових справ, щодо подій, фактів, осіб, об'єктів, організованих груп та злочинних організацій, їх зв'язків та інших відомостей, що сприятиме протидії злочинності та розшуку безвісті зниклих.

Саме цей Департамент забезпечує функціонування інформаційно-аналітичної системи розпізнання осіб по фото обличчя, за допомогою якої встановлюються злочинці, в тому числі і військові країни-агресора. Для її використання достатньо зафіксувати на відео чи фото людини, а система в автоматичному режимі перевіряє її за різними обліками та базами, відкритими джерелами інформації, соціальними мережами тощо. Результатом роботи є довідка з усією наявною інформацією про особу, а це в значній мірі є основою планування подальших оперативно-розшукових заходів та слідчих (розшукових) дій, у тому числі негласних, спрямованих на розкриття злочину та притягнення винних до відповідальності.

Таким чином, правоохоронні, як і інші органи державної влади, долучаються до протидії збройній агресії проти України в умовах воєнного стану в межах визначених повноважень із дотриманням норм національного законодавства та міжнародного права.

Єрмаков Юрій Олександрович,
старший науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного, права
доктор юридичних наук, доцент
Фаринник Василь Іванович,
старший науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного, права
доктор юридичних наук, доцент

ПРОБЛЕМИ РЕГЛАМЕНТУВАННЯ ПРОВЕДЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИХ ЗАХОДІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах воєнного стану традиційна тактика застосування засобів оперативно-розшукової діяльності у багатьох випадках не дозволяє досягти бажаного результату, ведуть до втрати доказової інформації, а іноді ставлять під загрозу життя і здоров'я суб'єктів проведення оперативно-розшукових заходів. Така ситуація склалася ще починаючи з 2014 р., коли у зв'язку з проведенням на сході країни АТО постала необхідність термінової розробки як кримінальних процесуальних норм так і норм законодавства, що регламентує оперативно-розшукову діяльність. І хоча протягом цих років напрацьовані певні законодавчі положення, норми яких утворюють зміст як досудового розслідування та забезпечуючих його норм

оперативно-розшукової діяльності в умовах воєнного стану, але зараз (практично після року збройної агресії рф) можна констатувати майже повну відсутність прогностичного підходу з боку законодавця, а також майже повне ігнорування нагальної необхідності розвитку норм зазначеного законодавства у цій сфері.

З одного боку – спостерігається тенденція збільшення процесуальних можливостей сторони обвинувачення та спрощення ряду процедур, зокрема винесення постанови про початок досудового розслідування без внесення відомостей у Єдиному реєстрі досудових розслідувань у випадку відсутності доступ до реєстру у слідчого; виконання керівником відповідного органу прокуратури повноважень слідчого судді у випадку відсутності об'єктивної можливості виконання слідчим суддею у встановлені строки ряду повноважень (у тому числі і надання дозволу на тимчасовий доступ до речей і документів, проведення негласних слідчих (розшукових) дій), тобто у слідчого та прокурора з'явилася певна кількість інструментів, якими вони раніше користувалися в обмеженому вигляді.

З іншого боку – у слідчого в умовах воєнного стану внаслідок озброєного вторгнення рф на територію України (в зоні ведення бойових дій) виникає ряд проблем під час реалізації цих повноважень, зокрема як проведення досудового розслідування та реалізація норм кримінального процесуального права у цілому так і зокрема – проведення НСРД, оскільки, окрім ряду законів (які внесли вищезазначені зміни у КПК України), застосування засобів оперативно-розшукової діяльності під час забезпечення проведення НСРД в умовах воєнного стану не регламентується жодним законом або підзаконним нормативним актом, що значно ускладнює порядок застосування засобів ОРД.

Наприклад стаття 615 КПК України стосовно проведення НСРД змінює лише суб'єкта, який надає дозвіл на проведення НСРД (замість слідчого судді цей дозвіл надає керівник органу прокуратури), але зміни щодо організації та тактики оперативно-розшукового забезпечення її проведення в умовах значно глибші. Оскільки керуватися в організації оперативно-розшукових заходів нормами КПК України практично неможливо, а жодних змін стосовно їх проведення в умовах воєнного стану не передбачено – статті 246, 248–250, які визначають порядок організації НСРД, не забезпечують однозначного тлумачення суб'єктами правозастосування змісту клопотання про проведення відповідних оперативно-розшукових заходів, підстав і порядку його розгляду судом.

1. Оскільки в умовах воєнного стану дозволено починати кримінальне провадження без реєстрації у ЄРДР (що знайшло

відображення у пункті 1 частини 1 статті 615 КПК України відповідно якої, «у випадку відсутності технічної можливості доступу до Єдиного реєстру досудових розслідувань – рішення про початок досудового розслідування приймає слідчий, прокурор, про що виносяться відповідна постанова; відомості, що підлягають внесенню до Єдиного реєстру досудових розслідувань, вносяться до нього за першої можливості», то відповідно у оперативних працівників відсутній чіткий критерій щодо можливості проведення оперативно-розшукових заходів (оскільки раніш таким критерієм був момент реєстрації і відповідно появи запису у ЄРДР). Тобто, складається ситуація за якої відсутній не тільки номер реєстрації у ЄРДР, але і відсутні відомості у прокурора, який наглядає за додержанням законів оперативним підрозділами – щодо можливості та законності проведення оперативно-розшукових заходів.

Ібрагімов Руслан Махірович,
перший заступник начальника
Департаменту оперативно-технічних заходів
Національної поліції України, кандидат
юридичних наук

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИХ ЗАСОБІВ У РОЗКРИТТІ ЗЛОЧИНІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

24 лютого 2022 року Україна постала перед найбільшим викликом в своїй новітній історії – повномасштабним вторгненням російської федерації.

Сили оборони України мужньо протистоять збройній агресії. Завдяки цьому вдалось відкинути противника з півночі, а також на Херсонському та Харківському напрямках.

На превеликий жаль, як показала практика проведення стабілізаційних заходів на деокупованих територіях, перебуваючи в Україні військовослужбовці збройних сил держави-агресора не «обтяжують» себе нормами міжнародного права, не кажучи уже про етику та мораль.

Як зазначив керівник Департаменту протидії злочинам в умовах збройного конфлікту Офісу генерального прокурора Юрій Белоусов [5] під час пресконференції «Міжнародний військовий трибунал: що змінилося за рік?», в Україні зафіксували вже зафіксували більше 71 тис. воєнних злочинів, скоєних представниками російської федерації.

При цьому про підозру оголошено лише 293 росіянам.